

CYPE(5)-20-20 - Papur i'w nodi 16

Y Bil Cwricwlwm ac Asesu – swyddogaethau'r Corff Llywodraethu mewn perthynas â'r cwricwlwm o dan y Bil

Mabwysiadu cwricwlwm (adran 11)

Rhaid i'r pennaeth (o dan adran 10) gynllunio'r cwricwlwm sydd i'w fabwysiadu.

Rhaid i'r corff llywodraethu a'r pennaeth (o dan adran 11) fabwysiadu'r cwricwlwm a gynlluniwyd ar gyfer disgyblion yr ysgol, a chyhoeddi crynodeb o'r cwricwlwm a fabwysiadwyd.

Adolygu a diwygio cwricwlwm (adran 12)

Rhaid i gorff llywodraethu a phennaeth ysgol adolygu'r cwricwlwm a fabwysiadwyd yn rheolaidd, a sicrhau ei fod yn parhau i gydymffurfio â'r gofynion.

Rhaid i'r corff llywodraethu a'r pennaeth roi sylw i wybodaeth sy'n deillio o unrhyw drefniadau asesu.

Rhaid i'r corff llywodraethu a'r pennaeth ddiwygio'r cwricwlwm a fabwysiadwyd os ydynt o'r farn bod angen gwneud hynny er mwyn sicrhau ei fod yn parhau i gydymffurfio â'r gofynion.

Ceir cyflawni pob un o'r swyddogaethau uchod ar y cyd.

Caiff y corff llywodraethu a'r pennaeth hefyd ddiwygio'r cwricwlwm a fabwysiadwyd os ydynt o'r farn ei bod yn briodol gwneud hynny ar unrhyw adeg, ac os gwnânt hynny rhaid iddynt gyhoeddi crynodeb o'r cwricwlwm diwygiedig.

Datgymhwysu Saesneg fel elfen fandadol: ysgolion a gynhelir ac ysgolion meithrin a gynhelir (adran 26)

Caiff corff llywodraethu a phennaeth ysgol a gynhelir neu ysgol feithrin a gynhelir wneud penderfyniad ynghylch elfen fandadol Saesneg.

Caiff corff llywodraethu a phennaeth ysgol a gynhelir neu ysgol feithrin a gynhelir hefyd ddirymu eu penderfyniad.

Ceir cyflawni'r swyddogaethau hyn ar y cyd.

Dyletswydd i sicrhau gweithrediad y cwricwlwm mabwysiedig (adran 29)

Rhaid i gorff llywodraethu ysgol gyflawni ei swyddogaethau gyda golwg ar sicrhau bod y cwricwlwm a fabwysiadwyd yn cael ei weithredu i ddisgyblion yr ysgol yn unol â'r Bil.

Adolygiadau ac apelau sy'n ymwneud â dewis disgybl (adran 35)

Lle bydd pennaeth wedi gwneud penderfyniad o dan adran 33 (datgymhwysu dyletswydd i weithredu dewis disgybl), caiff y disgybl dan sylw, neu ei riant, ei gwneud yn ofynnol i'r pennaeth adolygu'r penderfyniad. Os bydd yn anfodlon â phenderfyniad yr adolygiad, caiff y disgybl (neu ei riant) apelio at gorff llywodraethu'r ysgol yn erbyn y penderfyniad hwnnw.

Yn sgil apêl, caiff y corff llywodraethu—

(a) gadarnhau penderfyniad y pennaeth ynghylch yr adolygiad neu gyfarwyddo'r pennaeth i gymryd y camau y mae'n eu hystyried yn briodol, a

(b) rhoi hysbysiad ysgrifenedig o'i benderfyniad i—

(i) y disgybl,

(ii) rhiant y disgybl, a

(iii) y pennaeth.

Rhaid i'r pennaeth gydymffurfio â chyfarwyddyd a roddir gan y corff llywodraethu.

Rhaid i'r corff llywodraethu a'r pennaeth gyhoeddi gwybodaeth yn amlinellu gweithdrefn ar gyfer adolygiadau ac apelau. Mae hon yn swyddogaeth i'w chyflawni ar y cyd.

Gwaith datblygu ac arbrofion (adran 40)

Caiff Gweinidogion Cymru roi cyfarwyddyd o dan yr adran hon i bennaeth a chorff llywodraethu ysgol er mwyn ei gwneud yn bosibl gwneud gwaith datblygu neu arbrofion.

Gall y cyfarwyddyd ei gwneud yn ofynnol i'r pennaeth a'r corff llywodraethu roi adroddiad ar faterion penodedig.

Gwaith datblygu ac arbrofion: amodau (adran 41)

Mae'r adran hon yn amlinellu'r amodau y mae'n rhaid eu cyflawni cyn y gellir rhoi cyfarwyddyd o dan adran 40. Mae'r amodau hynny yn cynnwys gofyniad bod y corff llywodraethu un ai yn gwneud y cais neu'n rhoi ei gytundeb ei fod yn cael ei wneud. Mewn ysgol gymunedol, ysgol arbennig gymunedol neu ysgol feithrin a gynhelir, lle mai'r corff llywodraethu sy'n gwneud y cais, rhaid i'r awdurdod lleol gytuno bod y cais yn cael ei wneud.

O ganlyniad i'r darpariaethau hyn, ni fydd Gweinidogion Cymru yn gallu rhoi cyfarwyddyd o dan adran 40 heb gytundeb y corff llywodraethu (neu oni bai bod y corff llywodraethu wedi gwneud y cais).

Gwaith datblygu ac arbrofion: atodol (adran 42)

Rhaid i bennaeth a chorff llywodraethu'r ysgol gyhoeddi crynodeb o'r cwricwlwm a gaiff ei weithredu yn sgil cyfarwyddyd gan Weinidogion Cymru i'w gwneud yn bosibl gwneud gwaith datblygu ac arbrofion.

Darparu gwybodaeth am eithriadau dros dro (adran 46)

Rhaid i bennaeth sy'n gwneud, sy'n amrywio neu sy'n dirymu penderfyniad o dan reoliadau a wneir o dan adran 44 (eithriadau dros dro yn achos disgyblion unigol) roi'r wybodaeth a ddisgrifir yn yr adran hon i'r corff llywodraethu.

Apelau am eithriadau dros dro ar gyfer disgyblion unigol (adran 47)

Lle bydd pennaeth ysgol yn gwneud, yn amrywio neu'n dirymu penderfyniad o dan adran 44 mewn perthynas â disgybl, neu lle na fydd yn gwneud penderfyniad pan ofynnir iddo wneud hynny, caiff y disgybl (neu ei riant) apelio at y corff llywodraethu.

Os gwneir apêl, caiff y corff llywodraethu—

(a) roi cyfarwyddyd i'r pennaeth, yn ysgrifenedig, i gymryd y cam y mae'n ei ystyried yn briodol mewn perthynas â'r penderfyniad, neu

(b) hysbysu'r pennaeth, yn ysgrifenedig, na roddir cyfarwyddyd o'r fath.

Rhaid i'r corff llywodraethu roi hysbysiad ysgrifenedig o'i benderfyniad i—

(a) y disgybl, a

(b) rhiant y disgybl.

Rhaid i'r pennaeth gydymffurfio â chyfarwyddyd a roddir gan y corff llywodraethu o dan yr adran hon.

Asesu a chynnydd (adran 58)

Mae'r adran hon yn ei gwneud yn bosibl i reoliadau wneud darpariaeth ynghylch trefniadau asesu.

Caiff y rheoliadau osod dyletswyddau ar gorff llywodraethu.

Gofyniad cwricwlwm cyffredinol (adran 61)

Rhaid i bennaeth a chorff llywodraethu ysgol a gynhelir sicrhau bod cwricwlwm disgyblion yr ysgol yn gwricwlwm cytbwys ac eang sydd—

(a) yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol, diwylliannol, meddyliol a chorfforol y disgyblion a chymdeithas, a

(b) yn paratoi'r disgyblion ar gyfer cyfleoedd, cyfrifoldebau a phrofiadau bywyd yn ddiweddarach.

Mae hon yn swyddogaeth i'w chyflawni ar y cyd.

Gofyniad cwricwlwm: Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg (adran 62)

Rhaid i bennaeth ysgol a gynhelir sicrhau bod addysgu a dysgu sy'n digwydd ym maes Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn cydymffurfio â'r adran hon. Rhaid i gorff llywodraethu ysgol a gynhelir gyflawni ei swyddogaethau gyda golwg ar sicrhau bod addysgu a dysgu ym maes Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn digwydd yn unol â'r adran hon.

Dyletswydd i roi sylw i ganllawiau (adran 66)

Wrth gyflawni ei swyddogaethau, rhaid i'r corff llywodraethu roi sylw i unrhyw ganllawiau a ddarperir gan Weinidogion Cymru.

Pŵer i wneud darpariaeth ar gyfer plant sy'n cael addysg mewn mwy nag un lleoliad, etc. (adran 67)

Mae'r adran hon yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau ynghylch addysgu a dysgu sydd i'w sicrhau i blant oedran ysgol gorfodol. Yn benodol, caiff y rheoliadau roi swyddogaethau i unrhyw berson a restrir yn is-adran (8), gan gynnwys y corff llywodraethu.

Y cefndir o ran rôl y corff llywodraethu a'r pennaeth mewn deddfwriaeth ar hyn o bryd

Mae deddfwriaeth yn nodi ystod o ddyletswyddau a phwerau sydd gan gyrff llywodraethu. Y corff llywodraethu sy'n bennaf gyfrifol am sut y caiff ysgol ei rhedeg. Y pennaeth sy'n gyfrifol am reoli'r ysgol o ddydd i ddydd, ac fel rheol bydd yn aelod o'r corff llywodraethu.

Yn achos ysgol a gynhelir y dirprwyir cyllideb iddi, mae dyletswyddau'r corff llywodraethu yn cynnwys y canlynol, ymysg elfennau eraill:

- rhedeg yr ysgol gan hyrwyddo safonau uchel o ran cyrhaeddiad addysgol ac ymddygiad;
- ysgwyddo cyfrifoldeb cyffredinol dros gyfarwyddo'r ysgol – yn ymarferol mae hyn yn golygu creu polisi, a sut, mewn termau strategol cyffredinol, y dylid rhedeg yr ysgol;
- rheoli cyllideb yr ysgol.

Mae gan y corff llywodraethu gyfrifoldebau o ran y cwricwlwm. (O dan adran 100 o Ddeddf Addysg 2002), rhaid iddo sicrhau bod cwricwlwm yr ysgol yn gytbwys ac eang. Mae pennaeth yr ysgol, a'r awdurdod lleol, o dan yr un ddyletswydd. Rhaid i gyrff llywodraethu a phenaethiaid (o dan adran 109 o Ddeddf Addysg 2002) sicrhau bod y Cwricwlwm Cenedlaethol yn cael ei weithredu yn yr ysgol. Mae'r awdurdod lleol o dan yr un ddyletswydd.

Mae'n ofynnol i'r pennaeth sicrhau bod y Cwricwlwm Cenedlaethol yn cael ei weithredu yn yr ysgol. Mae'r pennaeth yn gyfrifol am drefniadau mewnol yr ysgol, a sut y caiff ei rheoli, ac am weithredu'r fframwaith strategol a sefydlwyd gan y corff llywodraethu.

Bydd y pennaeth hefyd yn cynghori'r corff llywodraethu ynghylch sefydlu ac adolygu'r fframwaith strategol, ac yn benodol bydd yn llunio'r canlynol (y caiff y corff llywodraethu eu mabwysiadu (gyda neu heb addasiadau) neu eu gwrthod):

- nodau ac amcanion ar gyfer yr ysgol;
- polisiau ar gyfer yr ysgol er mwyn cyflawni'r nodau a'r amcanion a bennwyd gan y corff llywodraethu; a
- targedau ar gyfer cyflawni'r nodau a'r amcanion hynny.